

# Gelderland en omgeving: aantrekkelijke drachtbronnen op komst!

Jan van de Veluwe

## Oostvaardersplassen

Alvorens de provincie Gelderland in dit verband nader te bezien, richten we vooraf even de blik op hetgeen juist ten noorden daarvan heeft plaatsgevonden. Tussen Lelystad en Almere liggen namelijk de Oostvaardersplassen, sinds 1996 in eigendom van Staatsbosbeheer. Dit gebied, ter grootte van 5600 ha, aanvankelijk bestemd als industriegebied, heeft zich echter in afwachting daarvan bij toeval ontwikkeld tot een uniek ecologisch natuurgebied. Door dit overrompelende succes werd SBB al na een periode van slechts drie jaar bekroond met het 'European Diploma of Protected Areas of the Council of Europe'. Er leven in dit reservaat thans ruim 2.000 grote zoogdieren (Heckrunderen, Konickpaarden, Edelherten, Reeën) en ver over de 200.000 vogels (Wintertalingen, Grauwe ganzen, Zwarte sterns, Lepelaars, Kiekendieven, Roerdompen en Zilverreigers). Verder is het een eldorado voor insecten, o.a. voor hommels en bijen.

## 27 Uiterwaarden van ca. 500 ha: toekomstige natuurreservaten

In de komende jaren zal er, met name in Gelderland, een ongekende 'rivierverruiming' plaatsvinden ter beveiliging tegen catastrofale overstromingen. In tegenstelling tot de eeuwenlange gewoonte van dijkverhogingen, is dit een ware ommezwaai. De klimaatverandering is hiervan de oorzaak. Globaal betekent dat een zekere herstructurering van alle 160 uiterwaarden in ons deltagebied. De 27 grootste uiterwaarden zullen de omvang van de Oostvaardersplassen verre overtreffen. Aangenomen wordt, dat zich hierdoor in het Gelders rivierengebied in algemene zin eenzelfde spontane ecologische 'explosie' zal voordoen als bij de Oostvaardersplassen. Het is dan ook geen wonder, dat men genoemde plassen min of meer als een 'pilot project' kan aanmerken voor de toekomstige flora en fauna van de Gelderse rivierengebieden, echter wel met dien verstande, dat hier eenmaal in de zoveel jaren op hoog water gerekend zal moeten worden.

## Rijk assortiment aan drachtplanten

In verband met deze ontwikkelingen hebben enkele bijenthousiastelingen als passagier van een rederij in Deventer een paar verkenningen uitgevoerd tussen

Deventer en Westervoort v.v. en Deventer en Kampen v.v. Daar stroomt de IJssel over een lengte van 125 km meandrisch (kronkelend) door het landschap, met name tussen vaak uitgestrekte uiterwaarden, zijnde een natuurlijk schouwspel. De opzet was om een indruk te verkrijgen van de flora, met name van de aanwezigheid van drachtplanten. Gelukkig hadden we een verrekijker meegenomen, zodat het redelijk goed mogelijk was de belangrijkste bijenplanten te identificeren.

- Kenmerkend zijn er de griendgronden, waarop vele soorten wilgen [3-5 00/00] voorkomen. [00/000 is respectievelijk bloeitijd in maanden en nectar/ pollenproductie].
- Ook de vuilboom [5-8 00/0] en hulstbosjes [5-6 0/0] konden we waarnemen.
- Incidenteel ontdekten we bramenbosjes [5-7 00/00].
- Opvallend waren grote velden distels [7-8 00/00], wilgeroosjes [6-8 00/0] en kattestaarten [6-9 0/0], dat allemaal zonder er ook maar één bijenkast te zien.
- Verder enkele grote velden guldenroede [7-8 00/0].
- Toen we later een fietstocht maakten door enkele regionale uiterwaarden, zagen we verder legio klaversoorten [5-9 00/00], paardebloemen [4-6 0/00], cichorei [7-8 0/0], herik [5-9 00/00], korenbloemen [6-8 00/00], groot- en klein hoefblad [3-5 0/0], koekoeksbloemen [4-10 0/00] en kamperfoelie [5-6 00/00].

Het is overigens niet mogelijk om een representatief totaalbeeld te verkrijgen. Immers, tijdens de bloei zijn drachtplanten nu eenmaal het best herkenbaar. Vandaar een nader onderzoek per fiets, dat overigens bij lange na niet volledig is.

De waterschappen streven er voorts naar om de stroomdalflora zoveel mogelijk weer terug te laten keren. Dat betreft (dracht)plantensoorten, die vooral in het brongebied van de grote rivieren voorkomen. Dankzij de kwalitatieve verbetering van het Rijnwater kunnen zich vele planten vandaar weer verplaatsen naar het deltagebied in ons land.

Het genoeg van zo'n fietstocht is, dat je af en toe ook nog echte IJsellanders 'tegen het lijf loopt'. Veelal zijn dat personen, die met de plaatselijke situatie goed bekend zijn. Opmerkelijk was het, dat in al die bloemrijke gebieden, behoudens een tweetal in

de Buurse Waard, geen imker werd aangetroffen. Dat wil natuurlijk niet zeggen dat zij er niet zijn, ze kunnen namelijk even goed op enkele kilometers afstand van de rivier wonen.

### Delta-imkers: attentie!

De conclusie van die verkenning was, dat deze projecten in toenemende mate een uitdagend drachtgebied gaan vormen. Door de aangekondigde rivierverwijding zullen de in dat gebied gelegen agrarische en andere bedrijven 'geruimd' worden. De betrokken bewoners krijgen elders alternatieve bedrijfsruimten aangeboden. Aanvullende ecologische plannen en maatregelen geven er blijk van dat het riviereengebied voor imkers een uitdagend drachtgebied zal gaan

worden. Wat betreft de bijenhouders in de aangrenzende gebieden is het dan ook raadzaam de onwikkelingen, als eerder genoemd, nauwlettend te volgen.

Het plaatsen van honingbijen in deze reservaten betekent voor SBB: massale bestuiving, vooral in het voorjaar, dus een overvloed aan zaden en vruchten, wat ten gerieve komt aan een grote diversiteit vogels en insecten.

### Bronnen

'Samenwerken aan natuur in het riviereengebied', Postbus 9079, 6800 ED Arnhem, 026-3781200.

Verder is uitvoerige documentatie verkrijgbaar bij de Waterschappen en Gemeenten, grenzend aan de grote rivieren.

bijen

## BOEKBESPREKING

# Bestuiving Land- en Tuinbouwgewassen

*Bestuiving Land- en Tuinbouwgewassen door Honingbijen L.G.M. Hensels, ISBN 9054391081  
Het boek kost f 49,50 en is ook te koop bij het Bijenhuis in Wageningen*

### Ad Vermaas

Dat bloembezoekende insecten en bestuiving veel met elkaar te maken hebben, weet iedereen. In elk biologieboek staat wel beschreven hoe bestuiving en bevruchting in principe in z'n werk gaan. In principe ja. Want in de praktijk moet aan heel wat voorwaarden zijn voldaan willen bestuiving en bevruchting succesvol verlopen. Voorwaarden die betrekking hebben op het bestuivend insect en ook op de bloem en de plant. En voorts spelen ook nog de weersomstandigheden een rol. Tot voor kort ontbrak het aan een boek dat deze kennis op een praktische manier verwoordde. Het verschijnen van het boek 'Bestuiving Land- en Tuinbouwgewassen door Honingbijen' is hier een passend antwoord op. Het is vooral een praktisch boek geworden. En het brengt verschillende vakgebieden bij elkaar: het gedrag van de bestuivers, de bloembioogie en

de teelttechnische aspecten. Zowel voor de imker die de bestuivingsvolken levert, alsook voor de teler staan er tal van nuttige wenken in. Maar vooral zorgt het boek ervoor dat bestuiving als een geheel wordt benaderd.

En dat was nodig omdat vooral de teeltkundige kant de laatste tijd enorm in beweging is. Het gaat al lang niet meer alleen om groot- en kleinfruit, vruchtgroenten en enkele zaadteelten. Dat zijn de gebieden waar teler en imker kunnen afgaan op hun ervaring. Maar daarnaast zijn tal van nieuwe methoden in opmars. Hybride-zaadteelt, zaadteelt in kassen of

tunnels, het telen van vruchten of zaaddozen voor de bloesierkunst (soms het jaar rond) zijn slechts enkele van de tientallen voorbeelden. Bij iedereen teelt is weer andere, specifieke kennis vereist. Bij de teler en bij de imker.

Het boek van Hensels is een basisboek voor dit grote gebied. De teler kan er veel uit leren over het bijengedrag en over de mogelijkheden en onmogelijkheden van de bestuivingsvolken. Bij de imker wordt veel duidelijk over de teelt en over de specifieke eisen die dat aan zijn volken stelt.

